

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü
Güvenlik Bilimleri Dergisi, Mayıs 2022, Cilt:11, Sayı:1, 167-200
doi:10.28956/gbd.1068063

Gendarmerie and Coast Guard Academy
Institute of Security Sciences
Journal of Security Sciences, May 2021, Volume:10, Issue:1, 167-200
doi:10.28956/gbd.1068063

Makale Türü ve Başlığı / Article Type and Title

Araştırma / Research Article

Bireysel Silahlanma ve Şiddet: Ateşli Silah Şiddetinin Güncel Durumu
Individual Armament and Violence: The Current Status of Firearm Violence

Yazar(lar) / Writer(s)

1-Ahmet YASUNTİMUR, Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ahmetyasuntimur@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0924-8021>.
2-Gökhan İbrahim ÖĞÜNÇ, Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Adli Bilimler Enstitüsü, gokhan.ogunc@jsga.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0344-9818>.

Bilgilendirme / Acknowledgement:

-Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

-Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.

-Bu çalışma, 2.nci yazarın danışmanlığında 1.nci yazarın "Şiddet ve Suç Davranışları Çerçevesinde Ses-gaz Tabancasından Muaddel Silah Tehdidi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden elde edilmiştir

-Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Bu makale Turnitin tarafından kontrol edilmiştir.

This article was checked by Turnitin.

Makale Geliş Tarihi / First Received : 19.02.2022

Makale Kabul Tarihi / Accepted : 13.04.2022

Atıf Bilgisi / Citation:

Yasuntimur, A. ve Öğünç, G. İ. (2022). Bireysel silahlanma ve şiddet: Ateşli silah şiddetinin güncel durumu. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), ss 167-200, doi:10.28956/gbd.1068063

BİREYSEL SİLAHLANMA VE ŞİDDET: ATEŞLİ SİLAH ŞİDDETİNİN GÜNCEL DURUMU

Öz

Toplumlar ilerledikçe şiddet ve suç davranışlarının azalacağı yönündeki görüşlerin aksine şiddet ve suç davranışları her geçen gün artmaktadır. Ancak aktörler, roller ve araçlar değişiklik göstermektedir. Özellikle son zamanlarda yaşanan şiddet olaylarında karşılaşılan araçlardan biri ateşli silahlardır. Dünyada her yıl ateşli silah şiddetinden dolayı 200.000'den fazla kişi hayatını kaybetmektedir. Bunların 150.000'i cinayet, 65.000'i intihar ve 20.000'den fazlası silah kazasıdır. Türkiye'de ise her yıl 2.000'den fazla kişi ateşli silahlardan dolayı hayatını kaybederken 3.000'in üzerinde kişi çeşitli yerlerinden yaralanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, hem dünyada hem de Türkiye'de her geçen gün artan ateşli silah şiddetinin güncel durumunun betimlenmesi ve bireysel silahlanma sayılarının belirlenmesidir. Nitel araştırmalarda kullanılan Doküman Analizi yönteminin kullanıldığı çalışmada, bireysel silahlanma sayıları ve ateşli silahların kullanımıyla ilgili problem alanları tespit edilmiştir. Sonuç olarak bireysel silahlanmanın yüksek olduğu bölgelerde ateşli silah şiddetinin de yüksek olduğu görülmektedir. Dünyada ateşli silah şiddetinin Brezilya, ABD ve Hindistan gibi büyük nüfus yoğunluğu olan ülkelerde yoğunlaştığı belirlenirken Türkiye'de ateşli silah şiddeti nüfus yoğunluğu fazla olan İstanbul, Samsun, Adana ve İzmir gibi şehirlere yoğunlaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel silahlanma, Şiddet, Ateşli silah, Silah şiddeti.

INDIVIDUAL ARMAMENT AND VIOLENCE: THE CURRENT STATUS OF FIREARM VIOLENCE

Abstract

Contrary to the views that violence and criminal behavior will decrease as societies develop, violence and criminal behaviors are increasing day by day. However, actors, roles and tools are varying. One of the tools encountered, especially in recent violence, is firearms. More than 200.000 people die worldwide each year due to firearm violence. Of these, 150.000 are homicides, 65.000 are suicides and more than 20.000 are gun accidents. In Turkey, more than 2.000 people die from firearms every year, while more than 3.000 people are injured in various places. The aim of this study is to describe the current situation of increasing firearm violence both in the world and in Turkey and to ascertain the number of individual armaments. In the study, in which the Document Analysis method used in qualitative research was employed, the numbers of individual armaments and problem areas related to the use of firearms were determined. As a result, it is seen that firearm violence is high in regions where individual armament is high. While it is determined that firearm violence in the world is concentrated in countries with large population density such as Brazil, USA and India, firearm violence in Turkey is concentrated in cities with high population density such as Istanbul, Samsun, Adana and Izmir.

Keywords: Individual armament, Violence, Firearm, Firearm violence

GİRİŞ

Son zamanlarda hem dünyada hem de Türkiye'de şiddet davranışları birbirini taklit ederek toplumlarda yayılmaktadır. Çocuklar ve gençlerle ilgili şiddet haberleri giderek yaygın şiddet davranışları hâline gelmekte ve ateşli silahların şiddet olaylarında kullanım oranı da artmaktadır. Dünya genelinde sivillerin sahip olduğu ateşli silah sayısı, silahlı kuvvetler ile kolluk birimlerinin sahip olduğundan yaklaşık beş kat daha fazladır. Bu açıdan sivillerin 857 milyon, silahlı kuvvetlerin 133 milyon ve kolluk kuvvetlerinin ise 22,7 milyon küçük ve hafif ateşli silaha sahip olduğu değerlendirilmektedir (Karp, 2018, s. 4; Small Arms Survey, 2018). Başka bir ifadeyle dünya genelinde dolaşımda olan 1 milyardan fazla küçük ve hafif ateşli silahın yaklaşık %85'ine sivillerin sahip olduğu tahmin edilmektedir (SAS, 2019, s. 10). Her yıl silah şiddetinden dolayı 200.000'den fazla kişi hayatını kaybederken yaklaşık olarak 150.000 cinayet, 65.000'in üzerinde intihar ateşli silah kullanılarak gerçekleşmekte ve bireylerin hayatını kaybettiği 20.000'den fazla silah kazasının meydana geldiği değerlendirilmektedir (Florquin, 2020, s. 13; Naghavi, vd. 2018, s. 796). Türkiye'de ise 2020 yılında toplam 3.682 silahlı şiddet olayı meydana gelmiştir. Bunun sonucunda 2.040 kişi hayatını kaybederken 3.688 kişi çeşitli yerlerinden yaralanmıştır. Ayrıca Türkiye'de 2000-2019 yılları arasında meydana gelen toplam intiharların %25'inde (14.572 intihar) ateşli silahlar kullanılmıştır (TÜİK, 2020). Bu bağlamda salgın hastalık gibi toplumlarda yayılan ateşli silah şiddeti, bireysel silahlanma çerçevesinde incelenmiştir.

1. BİREYSEL SİLAHLANMA

Bireysel silahlanma, neredeyse her ülkeyi etkileyen bir problem olmasının yanında, dünya genelinde gözlenen bir eğilimdir (Nakaya, 2014, s. 7). Bireysel silahlanmanın temelinde çapı 14,5×114mm'ye kadar olan küçük ve hafif ateşli silah (Light weapons and small-arms-LWS) türleri yer almaktadır. Bununla beraber küçük ve hafif ateşli silahların evrensel bir tanımı yapılamamaktadır (Parker ve Wilson, 2016, s. 14). Ancak yaygın olarak kabul edilen tanımlarından biri 1997 yılında Birleşmiş Milletler Küçük Silahlar Üzerine Hükümet Uzmanları Paneli'nin (United Nations Panel of Governmental Experts on Small Arms) yayımladığı rapora göre yapılmakta, *küçük ateşli silah*, kişisel kullanım için tasarlanmış ve bir kişi tarafından taşınabilir ateşli silah olarak tanımlanırken; *hafif silahlar*, birkaç kişi veya bir mürettebat tarafından kullanılan iki veya daha fazla kişi, bir yük hayvanı veya hafif bir araçla taşınabilir silahlar olarak tanımlanmaktadır (United Nations General Assembly, 1999). Bireysel silahlanma, sivillerin ideolojik amaçlar dışında güvenlik ihtiyacı, sosyal, ekonomik vb. gibi nedenler doğrultusunda çeşitli silahları elde etmesi olarak tanımlanabilir (Kalaycı, 2011, s. 4). Yapılan bu tanımlamada, bireysel silahlanmanın temel koşulu sivil bireylerin silahlanmasıdır. Bu kapsamda

sivillerin silahlanması devlet tarafından verilen bir hakka dayanmaktadır, kamu görevlilerinin veya güvenlikten sorumlu personelin görevleri bakımından sahip oldukları silahlar bireysel silahlanmanın dışında değerlendirilmektedir (Aydın, 2019, s. 27). Bireysel silahlanma dünyanın farklı bölgelerinde meydana gelen silahlı saldırılar sonrasında ülkelerin gündemine gelen bir sorun alanıdır (Orhan ve Yeter, 2019, s. 131). Bireysel silahlanma devletlerin bireysel silahlanma politikaları, silah kültürleri, yasa dışı silah sektörünün hacmi ve terör örgütlerinin varlığına bağlı olarak toplum içerisinde etkisini göstermektedir. Cinsiyet, yaş, gelir seviyesi, kırsalda veya kentte yaşama ve güvenlik algısı gibi birçok faktör bireysel silahlanmayı etkilemektedir (Koeppel ve Nobles, 2015, s. 25). Erkekler kadınlardan daha fazla silahlanırken kırsal alanlarda yaşayanlar kentsel alanlarda yaşayanlara göre daha fazla silahlanmaktadır (Parker, Horowitz, Igielnik, Oliphant ve Brown, 2017). Ayrıca, bireysel silahlanmanın mabedi olan ABD'de orta yaşlıların silah sahibi olma olasılığı 30 yaş altındakilere göre daha yüksekken, "beyazların" da "Afroamerikanlara" göre silah sahibi olma oranı iki kat fazladır. Dolayısıyla birçok bireysel ve toplumsal faktöre dayanan bireysel silahlanma, en genel anlamda sivillerin kanuni bir hakka dayanıp güvenlik, hobi faaliyetleri, avcılık ve spor atıcılığı gibi nedenlerle resmî yollardan silah sahibi olması olarak tanımlanabilir.

1.1. Bireysel Silahlanmanın Nedenleri

Bireysel silahlanmanın artmasıyla birçok çalışma bireysel silahlanmanın nedenlerine, hangi faktörlerin veya motivasyonların etkili olduğu konusuna odaklanmıştır (Thompson, 1996). Yapılan bazı çalışmalarda somut bir saldırıdan ziyade, algılanan mağduriyet riskinden dolayı bireylerin dış tehditlerle başa çıkma yöntemi olarak silahlandıkları değerlendirilmektedir (Buttrick, 2020; Dowd-Arrow, Hill ve Burdette, 2019; Hauser ve Kleck, 2013; Sierra-Arévalo, 2016; Warner ve Thrash, 2019). Ayrıca bireylerin şiddet ve suç davranışlarıyla ilgili tükettikleri haber kaynakları da etkili olmaktadır. Bunun yanında ABD'de faaliyet gösteren Ulusal Tüfek Derneği'nin (National Rifle Association) uyguladığı "*kurban olmayı reddet*" (Refuse to be a Victim) kampanyası gibi özellikle silah lobisinin güçlü olduğu ülkelerde, şiddet ve suç olaylarıyla bireysel mücadelede silahlanmayı artırıcı reklamlarda etkilidir (Thompson, 1996, s. 151; Yamane, Yamane ve Ivory, 2020). Ek olarak bireylerin güvenlik başta olmak üzere; sırasıyla avcılık, spor atıcılığı, koleksiyonculuk veya mesleğinden dolayı silahlandığı görülmektedir (Gramlich ve Schaeffer, 2019; Parker, vd. 2017, s. 9). Bunların yanında dayanıklı tüketim malı olan silahların, kültürel unsurların bir parçası olarak bir kuşaktan diğerine aktarılması veya suçun yaygın olduğu bölgelerde bir diğeri üzerinde

tahakküm kurma aracı olması da silahlanmanın nedenleri arasında sıralanabilir (Dierenfeldt, Thomas, Brown ve Walker, 2017, s. 6; Legault, 2008, s. 3).

2. BİREYSEL SİLAHLANMA SAYILARI

Türkiye'de silah, kültürel unsurların bir parçası olarak kabul edilmektedir. Öfke ve düşmanlık durumlarında ateşli silah kullanılabildiği gibi silahlar aracılığıyla "*şeref* ve *namusun*" korunacağı veya eğlencenin kutlanacağı düşünülmektedir (Tokyay, 2019; Umut Vakfi, 2009). Emniyet Genel Müdürlüğü'nün (EGM) yaptığı açıklamada 2014-2017 yılları arasında toplam 336.816 adet bulundurma, taşıma ve yivli av tüfeği ruhsatı verilmiştir (Tablo 1). Son 11 yılda ruhsatlı silah sayısının azaldığı belirtilen açıklamada, toplam ruhsat sayısının 706.877 olduğu belirtilmiştir. 2014-2017 yılları arasında yivsiz av tüfeklerine verilen ruhsat sayısı ise 548.770 olduğu belirtilmiş ve toplamda 1.641.106 olarak hesaplanmıştır (BirGün, 2017). Verilen ateşli silah ruhsatlarının yıllara göre dağılımı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo-1. Emniyet Genel Müdürlüğü Tarafından Verilen Ateşli Silah Ruhsat Sayısı (BirGün, 2017)

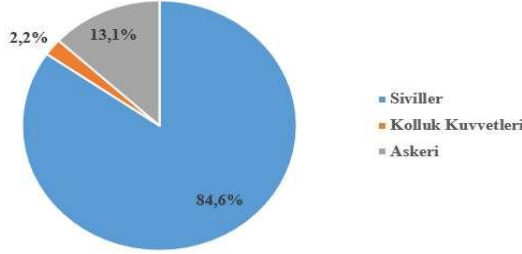
	2014	2015	2016	2017	Toplam
Bulundurma, Taşıma, Yivli Av Tüfeği	78.332	100.836	84.268	73.380	336.816
Yivsiz Av Tüfeği	126.258	149.534	145.276	127.702	548.770
Toplam	204.590	250.370	229.544	201.082	885.586

İçişleri Bakanlığının yaptığı açıklamada ise 2018 Kasım ayı itibariyle toplam 273.447 silah ruhsatı düzenlenmiştir. "*2018 yılında silah ruhsatı yenilenenler de dahil olmak üzere vatandaşlara; 26.261'i silah taşıma ruhsatı, 50.924'ü silah bulundurma ruhsatı olmak üzere toplam 77.185 silah ruhsatı verilmiştir*" (İçişleri Bakanlığı, 2019). Bunun yanında Jandarma sorumluluk bölgesinde 2015-2020 yılları arasında toplam 366.925 taşıma, bulundurma, yivli ve yivsiz ateşli silah ruhsatı verilmiştir (Tablo 2).

Tablo-2. Jandarma Sorumluluk Bölgesinde 2015-2020 Yılları Arasında Verilen Ruhsat Sayısı (Avcı, 2018, s. 47; Jandarma Genel Komutanlığı, 2019, s. 23; JGK, 2020, s. 18; JGK, 2021, s. 33)

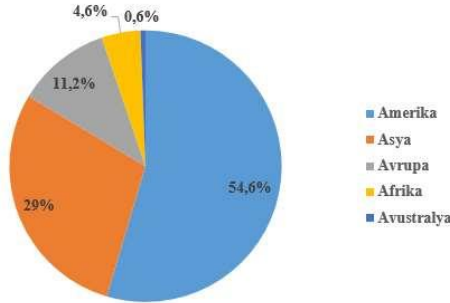
Ruhsat Tipi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Taşıma	2.396	2.655	15.856	8.816	19.919	12.106	61.748
Bulundurma	7.257	5.220	5.964	7.630	13.845	12.684	52.600
Yivli Av Tüfeği	131	115	150	187	282	448	1.313
Yivsiz Tüfek	36.455	57.283	33.053	37.961	38.241	48.271	251.264
Yıllık Toplam	46.239	65.273	55.023	54.594	72.287	73.509	366.925

Türkiye'de hem Jandarma Genel Komutanlığı hem de Emniyet Genel Müdürlüğü sorumluluk bölgelerinde verilen silah ruhsatları "6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun" ve "2521 sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun" kapsamında düzenlenmektedir. Resmî verilere göre Türkiye'de 2521 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen yivsiz tüfek ruhsatnamesiyle verilen silahlar ön plana çıkmaktadır. Yivsiz tüfek ruhsatnamesi kapsamında verilen silahların ucuz ve kolay erişilebilir olması tercih edilmesinin ana sebeplerini oluşturmaktadır (Uzar, Ögünç ve Özer, 2019, s. 58). Bunun yanında 6136 sayılı Kanun kapsamında verilen silah ruhsat harçlarının yüksek olması da bireyleri 2521 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen silahlara yönlendirmektedir. Giriş bölümünde de ifade edildiği gibi sivillerin sahip olduğu silah sayısı, silahlı kuvvetlerden ve kolluktan yaklaşık olarak beş kat daha fazladır (Şekil 1).

Şekil-1. Dünya'da Küçük ve Hafif Ateşli Silahların Dağılımı (Karp, 2018, s. 4)

Yapılan bir diğer analizde de dünya genelinde dolaşımda olan 1 milyardan fazla küçük ve hafif ateşli silahın yaklaşık olarak %85'ine sivillerin sahip olduğu değerlendirilmektedir. Dünya genelinde 2006 yılında bireylerin elinde 650 milyon küçük ve hafif ateşli silah bulunurken 2017 yılında bu sayı 857 milyona yükselmiştir (SAS, 2019, s. 10).

Şekil-2. Kıtalar Açısından Sivillerin Sahip Olduğu Silah Oranları (SAS, 2019)

Şekil-2'de de görüldüğü üzere bireysel silahlanmanın %54,6 ile en fazla Amerika kıtasında olduğu görülmektedir. Ülkeler açısından incelendiğinde ise aşağıdaki ülkeler ön plana çıkmaktadır:

Tablo-3. Dünyada Sivillerin Sahip Olduğu Ateşli Silah Sayısının Nüfusa Oranı (SAS, 2018)

Ülke	Nüfus	Silah Sayısı	Her 100 Kişide Oran	Ülke	Nüfus	Silah Sayısı	Her 100 Kişide Oran
ABD	331.449.281	393.300.000	118,7	İtalya	59.257.566	8.600.000	14,5
Hindistan	1.376.238.018	71.100.000	5,2	Irak	41.190.700	7.600.000	18,5
Çin	1.407.692.960	49.700.000	3,5	Nijerya	211.401.000	6.200.000	2,9
Pakistan	225.200.000	43.900.000	19,5	Venezuela	28.435.940	5.900.000	20,7
Rusya	146.171.015	17.600.000	12,0	İran	84.395.062	5.900.000	7,0
Brezilya	213.913.675	17.500.000	8,2	Suudi Arabistan	34.218.169	5.500.000	16,1
Meksika	126.014.024	16.800.000	13,3	Güney Afrika	59.622.350	5.400.000	9,1
Almanya	83.129.285	15.800.000	19,0	Kolombiya	51.049.498	5.000.000	9,8
Yemen	29.825.964	14.900.000	50,0	Ukrayna	41.319.838	4.400.000	10,6
Türkiye	83.614.362	13.200.000	15,8	Afganistan	32.890.171	4.300.000	13,1
Fransa	67.399.000	12.700.000	18,8	Mısır	102.713.085	3.900.000	3,8
Kanada	38.246.108	12.700.000	33,2	Filipinler	111.868.270	3.800.000	3,4
Tayland	66.735.454	10.300.000	15,4				

Bireysel silahlanma verileri ile ülkelerin nüfusları oransal olarak incelendiğinde, ABD ilk sırada yer alırken Yemen, Kanada ve Venezuela onu takip etmektedir. Çin'de ve Hindistan'da bireysel silahlanma sayısı yüksek olmasına rağmen, nüfus yoğunluğunun fazla olmasından dolayı her yüz kişiye düşen silah sayısında azalma görülmektedir (Tablo-3). Dünyada sivillere ait silahların %46'sı ABD'de

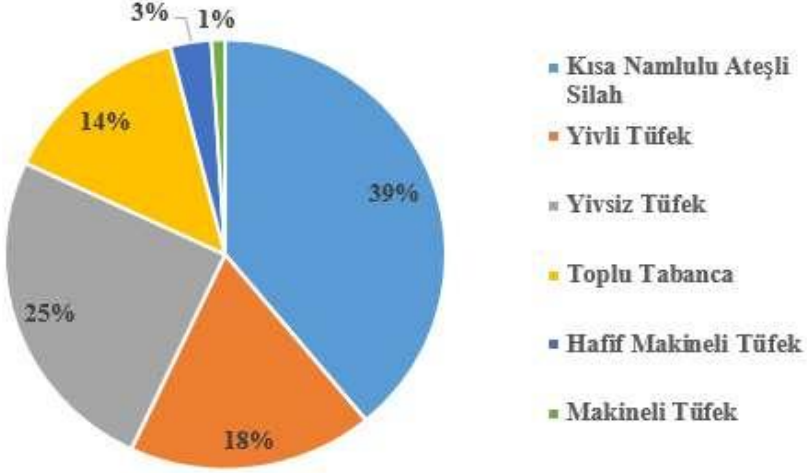
bulunmaktadır (Wallace, 2019). Bu da ABD'yi bireysel silahlanma bağlamında diğer ülkeler ile kıyaslandığında her kategoride ilk sıraya yerleştirmektedir (Nakaya, 2014, s. 7). Türkiye'de ise her yüz kişinin sahip olduğu silah sayısı 15,8'dir (Tablo-3).

Resmî veriler incelendiğinde, Türkiye'de bireysel silahlanma sayısının düşük olduğu görülmektedir (Tablo-1; Tablo-2). Ancak uluslararası kuruluşların yayımladığı raporlarda Türkiye'de bireylerin sahip olduğu silah sayısının yüksek olduğu görülmektedir (Tablo-3). Türkiye'de bireylerin elinde bulunan ruhsatlı silahlardan ziyade ruhsatsız silah sayısının yüksek olduğu tahmin edilmektedir (Umut Vakfı, 2020). Bu da Türkiye'de bireysel silahlanma sorununun ötesinde, kayıt dışı silahlanma sorunu olduğunu göstermektedir.

3. KAYIT DIŞI SİLAHLANMAYLA İLGİLİ PROBLEM ALANLARI

Dünyada küçük ve hafif ateşli silah ihracatının 2017 yılındaki hacminin 6,5 milyar dolara ulaştığı değerlendirilmektedir ve bu yıl en fazla ihracat yapan ilk dört devletin 2,8 milyar dolarla yapılan toplam ihracatın %43'ünü oluşturduğu görülmektedir (ABD 1,1 milyar dolar, İtalya 583 milyon dolar, Brezilya 544 milyon dolar ve Almanya 514 milyon dolar) (Florquin, Hainard ve Jongleux, 2020, s. 22). Küçük ve hafif ateşli silah ithalat verileri incelendiğinde 2.074 milyar dolarlık ithalat hacmiyle ABD'nin ilk sırada yer aldığı ve Suudi Arabistan (474 milyon dolar), Kanada (283 milyon dolar), Birleşik Arap Emirlikleri (233 milyon dolar), Almanya (219 milyon dolar) ve Türkiye'nin (212 milyon dolar) takip ettiği tespit edilmiştir (Florquin, vd. 2020, s. 31). Silah üretimi ve ihracatı devletlere önemli miktarda doğrudan ve dolaylı ekonomik kazanç sağlamaktadır. Örneğin silah fabrikaları doğrudan iş sağlamakla kalmamakta; silah fuarları, vergiler vb. gibi doğrudan veya dolaylı olarak gelir kaynağı oluşturmaktadır (Cops, Duquet ve Gourdin, 2017, ss. 29-30). Dolayısıyla ülkelerin askerî harcamalarının yanında küçük ve hafif ateşli silah üretimi hem ihracat gelirleri hem istihdam açısından önemli bir yere sahiptir. Ancak resmî olarak üretilen bu silahların belli bir sürenin sonunda gri pazara, oradan da kara pazara geçerek birçok yasa dışı şiddet ve suç eylemine hem ekonomik kaynak hem de suçun işlenmesine imkân sağlayan araç olarak kaynak sağladığı görülmektedir (Wilton Park, 2019, s. 4). Ayrıca kayıt dışı hâle gelen bu silahlar aracılığıyla terör örgütleri faaliyet gösterdikleri bölgede ve bölge halkı üzerinde kontrol sağlamaya çalışmakta, benzer şekilde organize suç örgütleri de uyuşturucu ticareti, adam kaçırma, şantaj, haraç kesme vb. gibi gelir

getiren suç eylemlerinin kolaylaştırılmasında bu silahları kullanılmaktadır (Clarke, 2020, s. 5).

Şekil-3. Dünya Geneline En Fazla Ele Geçirilen Silahların Dağılımı (UNODC, 2020a, s. 25)

Şekil-3'de görüldüğü üzere kısa namlulu ateşli silahlar %39'luk bir oranla en fazla kaçakçılığa konu olan silahlar arasında yer almaktadır (UNODC, 2020a, s. 25). Kısa namlulu ateşli silahlar; saklaması kolay, ucuz ve hafif silahlar olmalarından dolayı tercih edilmektedir.

Türkiye'de kayıt dışı silahlanma kapsamında yer alan silah kaçakçılığı incelendiğinde farklı eğilimler görülmektedir.

Tablo-4. Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Tespit Edilen Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı (JGK, 2019, s. 31; JGK, 2020, s. 27; JGK, 2021, s. 23)

	2017	2018	2019	2020
Olay	161	255	301	500
Şüpheli	344	492	646	860
Uzun Namlulu Silah	2.515	3.143	3.108	3.870
Kısa Namlulu Silah	790	1.354	1.299	2.154
Mühimmat (adet sayısı)	700.721	318.773	249.864	199.462

Tablo-4'e göre Jandarma sorumluluk bölgesinde 2017-2020 yılları arasında ele geçirilen mühimmat sayısında düşme meydana gelirken olay, şüpheli, uzun ve kısa

namlulu silah sayısında artış meydana gelmiştir (JGK, 2019, s. 31; JGK, 2020, s. 27; JGK, 2021, s. 23).

Tablo-5. Polis Sorumluluk Bölgesinde Tespit Edilen Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı (KOM, 2017, s. 50; KOM, 2019, s. 64; KOM, 2020, s. 84; KOM, 2021, s. 85)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Operasyon	177	105	175	255	365	519
Şüpheli	730	551	681	1.626	2.086	1.821
Silah Sayısı	909	870	2.125	2.029	3.228	2.446

Polis sorumluluk bölgesinde 2015-2020 yılları arasında operasyon sayısı artarken 2020 yılında ele geçirilen şüpheli ve silah sayısında düşüş meydana gelmiştir. Ayrıca, fabrikasyon silahların yanı sıra, el yapımı ve ses-gaz tabancasından (kurusıki) çevirme silahların (muaddel silah) kaçakçılığa konu olma durumu da artmıştır (KOM, 2021, s. 85). Ticaret Bakanlığının verilerine göre 2016-2020 (Aralık ayı hariç) yılları arasında toplam yakalanan silah ve mühimmat değerinin 17.825.881 milyon TL olduğu değerlendirilmektedir (Ticaret Bakanlığı, 2020).

Yasa dışı silahların bir diğer kaynağı da yasal sahiplerinden çalınan silahlardır. Sadece ABD'de her yıl yaklaşık 380.000 silahın çalındığı değerlendirilmektedir (Cook, 2018, s. 307). Avrupa'da ise yaklaşık 500.000 silahın kayıp veya çalıntı olduğu tahmin edilmektedir (Duquet ve Alstein, 2016, s. 9). Türkiye açısından Jandarma ve Polis bölgesinde toplam 106.740 silahın kayıp olduğu değerlendirilmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2018, s. 65).

Bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle ortaya çıkan ağ toplumunda birçok suç çevrim içi platformlara taşınırken küçük ve hafif ateşli silahlar, bunların parçaları ve mühimmatlarının satışı da kolaylaşmıştır (Thompson, 2019). TOR, I2P veya FreeNet gibi yazılımlar aracılığıyla giriş yapılabilen ve ödemelerin Bitcoin veya

Monero gibi kripto para birimleri üzerinden yapıldığı Dark Web kullanımı dikkat çekmektedir (Sönmez ve Çelik, 2020). Dark Web'te yasa dışı ürünlerin satıldığı 811 liste incelendiğinde en fazla silahların satıldığı belirlenmiştir. Dark Web'te en fazla tabancalar satılırken (%84), sırasıyla yivli (%10) ve yivsiz tüfekler (%6) satılmaktadır. Bunlardan elde edilen yasa dışı gelirin tam olarak ölçülmesi mümkün olmasa da aylık 80.000 dolar olduğu tahmin edilmektedir (Paoli, Aldridge, Ryan ve Warnes, 2017). Türkiye açısından incelediğimizde doğrudan bu konuda bilimsel bir kaynağa ulaşılamasa da çevrim içi siteler, bloglar ve sosyal medya araçları aracılığıyla bireysel satıcılar ve alıcılar ön plana çıkmaktadır (Silah dünyası, 2020). Bu da dayanıklı tüketim malları olan ateşli silahların, ikinci el olarak da uzun süre kayıt dışı silahlanmayı besleyebileceğine işaret etmektedir.

İlk defa 2013 yılında ABD'de katmanlı imalat teknolojisiyle üretilen silahın ateşlenmesiyle başlayan yeni süreçte kayıt dışı silahlanmayı farklı bir boyuta taşımıştır (Walther, 2014, s. 1435). Bu silahlar, seri numaraları olmaması ve ağırlıklı olarak plastik malzemeden imal edilmelerinden dolayı genel kamuoyunda hayalet silahlar (ghost guns) olarak adlandırılmışlardır (Osborne, 2019). 3 boyutlu yazıcılarla doğrudan silah veya silah parçaları üretilmesinin yanında "hafif ateşli silah mühimmatları ile terör örgütleri tarafından insansız hava araçlarında kullanılan 40 mm çapındaki bombaların imali" de 3 boyutlu yazıcıların kullanıldığı katmanlı imalat teknolojisiyle üretilebilmektedir (Öğünç, 2019, s. 225). Europol, teknolojik ilerlemelerle birlikte 3 boyutlu yazıcılardan üretilen silahların yaygınlaşacağı ve bu silahların yasa dışı üretimi ve kullanımının artacağı konusunda uyarılar yapmıştır (Duquet ve Goris, 2018, s. 85; European Commission, 2014, s. 35). Dolayısıyla küçük ve hafif ateşli silah üretimi devletlere çok ciddi ihracat gelirleri sağlamanın yanında, silah kaçakçılığına konu olmakta ve kayıt dışı silahlanmayı artırmaktadır. Ayrıca, internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla bireylerin silah tüketiminde internet teknolojisinin etki alanının giderek artacağı değerlendirilebilmektedir.

4. ATEŞLİ SİLAH ŞİDDETİ

Tarihin her aşamasında değişen ve dönüşen bir kavram olarak şiddet, her toplumda belli bir oranda etkili olmuştur. Bu etki zamana, mekâna ve şiddetin kendini hissettirmiş olduğu bireye veya bireylere göre farklı anlamlar taşımaktadır (Aydın, 2019, s. 7). Kendini çok farklı şekillerde gösterebilen şiddet, günümüzde giderek artan bir şekilde hem bireysel hem de toplumsal bağlamda neredeyse hayatın her

aşamasında görülen bir olgu hâline gelmiştir (Bernstein, 2013, s. 12). En genel anlamda şiddet, "Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı" tanımlamaktadır (6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012). Yukarıda tanımlanan şiddet davranışlarında ateşli silahların kullanımı giderek artmaktadır. Dünya genelinde ateşli silahlar, cinayetlerin, intiharların, silah kazalarının, suç ve şiddet davranışlarının sıklıkla öldürücü araçlarıdır. Bireyin aniden hayatını kaybetmesinin ötesine geçen sosyal ve ekonomik maliyetleri olan silah şiddeti, bir halk sağlığı sorununa işaret etmektedir (Choron, Spitzer ve Sakran, 2019, s. 196; Freire-Vargas, 2018, s. 25). Ateşli silah şiddeti en genel anlamda; kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba veya topluluğa karşı, kasıtlı olarak ateşli silah kullanması sonucunda meydana gelen ölüm, yaralanma, psikolojik, sosyal veya ekonomik zararların tümü olarak tanımlanabilir (Taback ve Coupland, 2005, s. 20). Şiddet davranışlarında ateşli silahların kullanılması her türden şiddet olgusunun sonucunu ağırlaştırmaktadır. Bireysel silahların artmasıyla birlikte hem şiddet olaylarının meydana gelme oranlarında hem de ölümlerle sonuçlanan olaylarda Türkiye'yi de kapsayan bir biçimde neredeyse her ülkede büyük oranlarda artışlar görülmektedir (Polat, 2016, s. 16). Silah şiddeti ister bölgesel çatışmalar, terör eylemleri, toplumsal ayaklanmalar isterse de suç eylemleri, bireysel ilişkiler sonucunda ortaya çıksın, nihayetinde toplumsal karışıklık hâli olan anomiyi meydana getirmektedir (Cloward, 1959, s. 165).

Her yıl silah şiddetinden dolayı 200.000'den fazla kişi hayatını kaybederken yaklaşık olarak 150.000 olay cinayet, 65.000'in üzerinde olay intihar ve 20.000'den fazla olayın ise silah kazası olduğu değerlendirilmektedir (Florquin, 2020, s. 13; Naghavi, vd. 2018, s. 796). Silah şiddeti riski çerçevesinde incelendiğinde 20-24 yaş aralığında bulunan bireylerin en riskli grup olduğu ve erkek bireylerin bunların büyük çoğunluğunun hem faili hem de mağduru olduğu görülmektedir (Naghavi, vd. 2018; Geneva Declaration, 2008, s. 109). Silah şiddetinin dünya genelinde ekonomiye maliyetinin 95 milyar dolardan 163 milyar dolara kadar çıkabileceği tahmin edilmekteyken (Geneva Declaration, 2008, s. 89), günümüzde bu oran sadece ABD için 229 milyar dolar olarak hesaplanmaktadır (Kim, 2019).

Tablo-6. En Fazla Ateşli Silahla Ölümünün Meydana Geldiği Ülkeler (Naghavi, vd. 2018, s. 795; Santhanam, 2018)

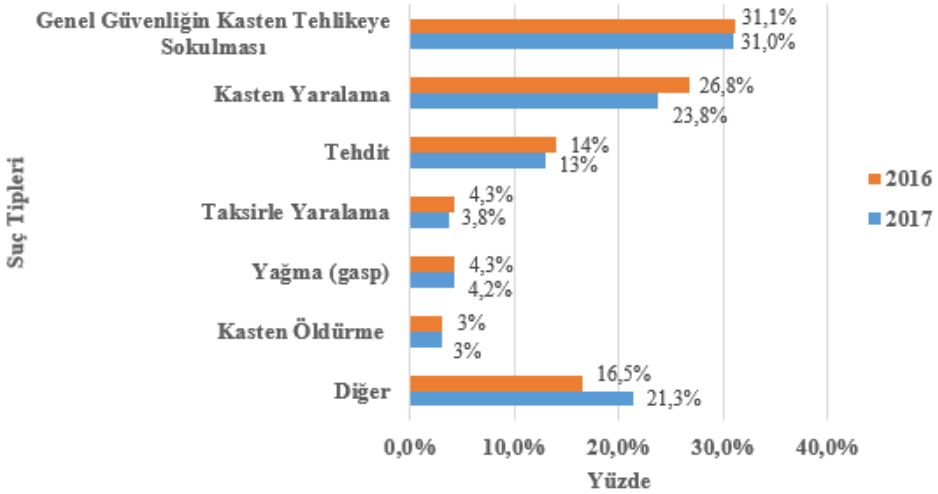
Ülkeler	Her 100,000 Kişiyeye Düşen Ölüm Sayısı	Toplam Ölüm Sayısı	Ülkeler	Her 100,000 Kişiyeye Düşen Ölüm Sayısı	Toplam Ölüm Sayısı
Brezilya	19,4	43.200	Tayland	5,2	3.830
ABD	10,6	37.200	Güney Afrika	6,9	3.740
Hindistan	2,1	26.500	Etiyopya	4,3	3.270
Meksika	11,8	15.400	Irak	9,8	3.240
Colombiya	25,9	13.300	Arjantin	7	3.120
Venezuela	38,7	12.800	Çin	0,2	2.910
Filipinler	8,3	8.020	Pakistan	1,5	2.780
Guatemala	32,3	5.090	El Salvador	39,2	2.500
Rusya	2,6	4.380	Türkiye	3	2.430
Afganistan	14,2	4.050	Fransa	2,7	2.330
Tayland	5,2	3.830			

Dünya genelinde Brezilya, ABD ve Hindistan gibi nüfus yoğunluğunun fazla olduğu ülkelerde silahlara ulaşmanın kolay olması, dezavantajlı grupların ve bölgelerin varlığı silah şiddetinin de artmasına neden olmaktadır (Cukier ve Eagen, 2018, s. 110; Wintemute, 2015, s. 8). Diğer taraftan dünya genelinde her 100.000 kişide en az silah şiddetinin meydana geldiği ülkeler ise Singapur, Çin, Umman, Japonya, Tayvan, Birleşik Krallık, Katar ve Maldivler olarak sıralanmaktadır (Shinkman, 2018). Türkiye açısından değerlendirdiğimizde silah şiddeti, genel olarak birçok şiddet biçimiyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de ateşli silahların kullanıldığı şiddet olaylarına nüfus yoğunluğu fazla, göç oranı yüksek ve sanayisi gelişmiş bölgelerde rastlamak mümkündür.

Şekil-4. 2020 Yılında En Fazla Silah Şiddetinin Basına Yansıdığı İller (Umut Vakfı, 2021)

Türkiye'de silah şiddeti olayının en fazla İstanbul, Samsun, Adana ve İzmir'de meydana geldiği görülmektedir (Şekil-4). Bu illerde kontrolsüz göçün belli bölgelere veya mahallelere birikmesi, sosyal kontrol mekanizmalarının zayıf olması, kozmopolit bir yapıya sahip olmaları ve ekonomik problemler silah şiddetini artırabilmektedir (Yücel, 2004, s. 36). Türkiye'de ateşli silahlarla 2016 yılında 26.818 olay meydana gelirken 2017 yılının ilk on ayında 23.498 olay meydana gelmiştir. 2016 yılında ele geçirilen silahların (1.914) %18,4'ü ruhsatlı, (8.441) %81,6'sı ruhsatsızdır. Bu olaylarda 2017 yılında toplam 10.790 ateşli silah ele geçirilmiştir. Bu silahların (1.400) %12,9'u ruhsatlı, (9.390) %87,1'i ise ruhsatsızdır (İçişleri Bakanlığı, 2017).

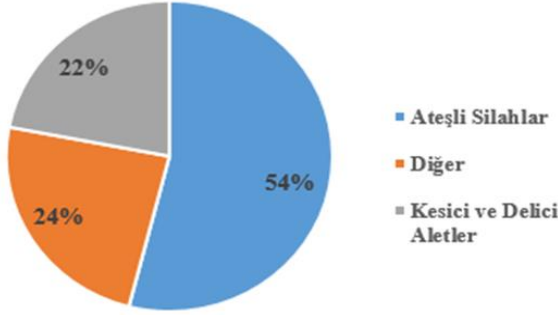
Şekil-5. Ateşli Silahların Kullanıldığı Suç Türleri (İçişleri Bakanlığı, 2017)

Şekil-5 incelendiğinde, Türkiye'de ateşli silahların en fazla genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, kasten yaralama ve tehdit suçlarında kullanılmıştır. Türkiye'de şiddet ve suç olgularında kullanılan silahların büyük çoğunluğunun ruhsatsız olduğu görülmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2017). Nihayetinde her yıl küçük ve hafif ateşli silahlar, yüz binlerce insanın hayatını kaybetmesine sebep olurken bundan çok daha fazlasının yaralanmasına, sakat kalmasına ve uzun süreli sosyal ve psikolojik incinmelerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

4.1. Cinayetler

Dünya genelinde cinayetler şiddet suçları açısından değerlendirilirken her yaştan ve cinsiyetten bireyi etkilemektedir. Bu etki bölgeden bölgeye farklılık gösterirken belli ülkeler hatta şehirler ön plana çıkmaktadır (UNODC, 2019a; UNODC, 2019b; UNODC, 2020b). Dünya genelinde cinayetlerin büyük bir kısmının hem faili hem de mağduru erkeklerdir (Dobash ve Dobash, 2015, s. 2). 2017 yılında işlenen cinayetlerin 377.043'ünü erkekler oluştururken 86.779'unu kadınlar oluşturmaktadır. Toplamda erkekler cinayet olgularının %81'ini meydana getirmektedir (UNODC, 2019a, s. 15). Meydana gelen bu cinayet olgularının büyük çoğunluğunun silahlı çatışmalar veya terör eylemlerinden ziyade, suç faaliyetlerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. 1990-2017 yılları arasında silahlı çatışmalar ve terör eylemleri, 2.250.000 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olurken büyük bir kısmında ateşli silahların kullanıldığı suç eylemlerinde 11.770.000 kişi hayatını kaybetmiştir (UNODC, 2019a, s. 12). Bu suç eylemlerinde ise organize suçlar ve çeteler ön plana çıkmaktadır. Erkeklerin kadınlardan daha fazla bu tür suç eylemlerinde yer almaları cinayet riskini 4 kat artırmaktadır (UNODC, 2020b). Kadınlara yönelik ateşli silah cinayetlerinin büyük bir kısmı ise aile üyeleri, arkadaşlar ve özellikle yakın eşler tarafından işlenmektedir (Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, 2019, s. 46). Dünya genelinde cinayet mağdurlarının %20'sini kadınlar oluştururken kadın cinayetlerinin yaklaşık %82'si yakın eşler tarafından işlenmektedir (UNODC, 2019a, s. 15). Özellikle eşler veya eski sevgili tarafından işlenen cinayet olgularında, cinayet sonrasında failin ateşli silahla intihar etmesi yaygın eylem biçimleri arasındadır (Akçan, Yıldırım, Lale ve Heybet, 2016, s. 367). Cinayetlerde her 100.000 kişide en fazla ateşli silahın kullanıldığı ülkeler Venezuela (39,48), Guatemala (29,13), Honduras (26,14), Kolombiya (21,7) ve Brezilya (20,41) olarak sıralanmaktadır (Roser ve Ritchie, 2019). Yine cinayetleri her 100.000 kişi açısından değerlendirmizde ön plana çıkan şehirler Las Cabos/Meksika (111,3), Caracas/Venezuela (111,2), Akapulko/Meksika (107), Natal/Brezilya (102,6) ve Tijuana/Meksika (84,8) olarak sıralanmaktadır (Statista,

2021). Ateşli silahların kullanıldığı cinayetlerin büyük çoğunluğunun Latin Amerika'da (Güney Amerika) yer alan ülkelerde meydana geldiği ve dünya genelinde cinayet olgularında ateşli silahlar yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir (Asongu ve Acha-Anyi, 2018, s. 105).

Şekil-6. 2017 Yılında Dünya Genelinde En Yaygın Kullanılan Cinayet Aletleri (UNODC, 2019a, s. 19; UNODC, 2020b, s. 81)

2017 yılında toplam ateşli silahlarla meydana gelen cinayet sayısı 238.804'tür. Bu sayı kesici ve delici aletleri için 97.183, diğer araçlar ise 104.341 olarak hesaplanmıştır (Şekil-6) (UNODC, 2019a, s. 19). Cinayet olgularında kullanılan ateşli silahların büyük çoğunluğunun ruhsatsız olduğu görülmektedir. 2016- 2018 yılları arasında hem Polis hem de Jandarma görev sahasında işlenen kadın cinayetlerinde kullanılan cinayet aletlerinin %52,8'inin ateşli silah olduğu ve bunlarında %83,9'unun ruhsatsız, %16,1'inin ise ruhsatlı olduğu belirlenmiştir (Taştan ve Küçük Yıldız, 2019, s. 4). Türkiye'de cinayet olaylarının yoğunlaştığı bölgelerin nüfus yoğunluğunun fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca failerin çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük ve ekonomik koşullarının da yetersiz olduğu dikkat çekmektedir (JSGA, 2019; Taştan ve Küçük Yıldız, 2019; Umut Vakfı, 2021). Jandarma sorumluluk alanında 2008-2017 yılları arasında kadın cinayetlerinde en fazla uzun namlulu ateşli silahlar (193 olay) ve daha sonra kısa namlulu ateşli silahlar (157 olay) kullanılmıştır (JSGA, 2019: 54). 2017 yılında Polis sorumluluk alanında ise cinayet olgularının %61,7'sinde ateşli silah kullanılmıştır (Akdeniz, 2019, s. 289).

Türkiye'de ateşli silahların kullanıldığı cinayet olayları, flört aşamasında olan bireylerin tek veya karşılıklı olarak ilişkiyi bitirmesi sonucunda, yakın partner ilişkilerinde (Tuncer, Şimşek ve Akdemir, 2021), boşanma aşamasında olan

ailelerde (Bulut, Aslan ve Arslantaş, 2020, ss. 335-336), okullarda, akran ilişkilerinde (Ökdem, 2020, s. 591), iş yerlerinde ve sokakta ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de ölümle sonuçlanan şiddet olayları coğrafi bölgeye göre farklılık göstermektedir (Tablo-7). En fazla silahlı şiddet olayı Marmara Bölgesi'nde meydana gelirken en az olay Doğu Anadolu Bölgesinde meydana gelmiştir. 2020 yılında toplam 3.682 silahlı şiddet olayı meydana gelmiştir. Bunun sonucunda 2.040 kişi hayatını kaybederken 3.688 kişide çeşitli yerlerinden yararlanmışır. Bu olaylarda 1.303 tüfek, 1.825 kısa namlulu ateşli silah ve 544 kesici ve delici alet kullanılmışır. 2020 yılında ateşli silahlar, silah şiddetinin %85'ini oluşturmaktadır (Umut Vakfı, 2021).

Tablo-7. 2016-2020 Yılları Arasında Bölgelere Göre Silah Şiddetinin Dağılımı (Umut Vakfı, 2018; Umut Vakfı, 2019; Umut Vakfı, 2020; Umut Vakfı, 2021)

	Bölgeler	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara
2016	Olay	393	149	362	316	404	422	674
	Ölü	338	118	304	244	291	264	496
	Yaralı	241	117	196	271	356	330	450
2017	Olay	475	195	444	423	577	543	837
	Ölü	351	121	327	310	307	277	494
	Yaralı	423	286	347	555	648	526	744
2018	Olay	503	216	442	357	646	483	1032
	Ölü	318	218	316	286	263	216	615
	Yaralı	348	501	487	515	416	585	910
2019	Olay	510	210	449	413	658	477	906
	Ölü	344	143	313	277	339	224	571
	Yaralı	418	276	385	656	623	468	910
2020	Olay	513	214	526	433	539	499	958
	Ölü	285	136	314	261	287	276	481
	Yaralı	480	271	450	668	508	389	922

4.2. Kitlesele Silahlı Saldırılar

Kitlesele silahlı saldırılar toplam ölümlerin çok az bir kısmına karşılık gelse de kamuoyunda silah şiddetiyle ilgili tartışmaların merkezinde yer almaktadır (Liu ve Wiebe, 2019). Kitlesele silahlı saldırılar, ateşli silahların kullanıldığı birbirleriyle bağlantılı bir veya birden fazla olayın aynı veya farklı yerlerde meydana gelmesi sonucunda dört veya daha fazla kişinin hayatını kaybettiği çoklu cinayetler olarak tanımlanmaktadır (Booty, O'Dwyer, Webster, McCourt ve Crifasi, 2019, s. 3). Bu çoklu cinayetler okullarda, ibadethanelerde, alışveriş merkezlerinde, eğlence merkezlerinde, iş yerlerinde vb. yoğun nüfuslu yerlerde meydana gelsede; aile cinayetlerinde bir failin dört veya daha fazla aile üyesini öldürdüğü olgularda da yaygın olarak karşılaşılmaktadır (Krouse ve Richardson, 2015, s. 13; McPhedran, 2020). Faillerin çok büyük bir kısmını erkek failler oluşturmaktadır. Her failin motivasyonu kendine özgü birtakım dinamiklere sahiptir ancak failler hayatlarındaki olumsuzlukların kaynağı olarak gördükleri kişi veya kişilere karşı ateşli silah şiddetini yönelmektedir (Peterson ve Densley, 2019, s. 11). Dünyanın birçok yerinde kitlesele silahlı saldırılar meydana gelmesine rağmen ABD'de 1966-2012 yılları arasında toplam kitlesele silahlı saldırıların %31'i (292 kitlesele silahlı saldırı) meydana gelmiştir. Aynı dönemde en fazla kitlesele silahlı saldırı Filipinler (18 saldırı), Rusya (15 saldırı), Yemen (11 saldırı) ve Fransa'da (10 saldırı) meydana gelmiştir (Lankford, 2016, s. 192). Avrupa'da 2009-2018 yılları arasında yapılan bir incelemede kullanılan silahların büyük oranda tabanca (%59) ve tüfek (%36) olduğu değerlendirilmektedir (Duquet, Kbiltsetskhlishvili, Khan ve Woods, 2019, s. 53). Genelde saldırganlar birden fazla silah kullanmaktadır. Kitlesele silahlı saldırıların bulaşıcı olduğu ve bir saldırının diğer bir saldırı olasılığını artırdığı değerlendirilmektedir (Langman, 2017, s. 210).

Tablo-8. Son Zamanlarda Meydana Gelen Kitlesele Silahlı Saldırılar (Infoplease, 2020)

Ülke	Olay Tarihi	Ölü	Yaralı
ABD	2 Ara 15	14	20
ABD	12 Haz 16	50	50
ABD	1 Eki 17	58	800
ABD	5 Kas 17	26	20
ABD	14 Şub 18	17	14
Yeni Zelanda	15 May 19	51	49
ABD	3 Ağu 19	22	24
Kanada	18-19 Nis 2020	22	3

Kitlesel silahlı saldırıların büyük çoğunluğu ABD'de meydana gelmektedir (Tablo-8). Saldırını gerçekleştirecek araçlara yani ateşli silahlara erişimin kolay olması kitlesel silahlı saldırı olasılığını artırabilmektedir. Bu açıdan Tablo-8 incelendiğinde, son zamanlarda 10'dan fazla bireyin hayatını kaybettiği saldırıların büyük çoğunluğunun ABD'de meydana gelmesi tesadüf değildir. ABD'de silahlara erişimin kolay olması bu tür saldırılarda ateşli silah kullanımını artırdığı değerlendirilebilir. Diğer taraftan Türkiye'de meydana gelen kitlesel silahlı saldırılar ise genel olarak aile cinayetleriyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Ayrıca akrabalar arasında yaşanan kavgalarda silahlı çatışmalar yaşanmakta ve ekonomik anlaşmazlıkların (alacak-verecek meselesi) çözümünde silahlar kullanılmaktadır. Türkiye'de doğrudan kamusal alanlarda veya okullarda kitlesel silahlı saldırılarla karşılaşmamaktadır. Ancak Türkiye'de aileler arasında veya sosyal hayatta ateşli silahlar çatışmaların çözümü olarak görülmekte ve sosyal problemler kısa sürede kitlesel silahlı saldırılara dönüşebilmektedir.

4.3. İntiharlar

İntihar, hayatına son veren kişi tarafından sonucunda ölümün olduğu bilinerek yapılan olumlu veya olumsuz bir davranışın doğrudan ya da dolaylı olarak sonucunda ölüm olayının meydana gelmesi olarak tanımlanmaktadır (Durkheim, 2014, s. 25). Dünya genelinde intiharlar; sıtma, meme kanseri, savaş veya cinayet sonucunda meydana gelen ölümleri geride bırakarak en fazla ölümün meydana geldiği 20'nci ölüm nedeni olarak sıralanmaktadır (World Health Organization, 2019, s. 7). Genel olarak intiharlar ekonomik, sosyal ve psikolojik nedenlerden kaynaklanırken demografik faktörler (yaş, cinsiyet vb.) ülkeler ve bölgesel özellikler arttıcı veya azaltıcı rol oynayabilmektedir (Naghavi, vd. 2018). Bu açıdan ateşli silahlarda intiharlar üzerinde ciddi bir etki oluşturmaktadır. Ateşli silahların intiharlarda kullanılması öldürücü bir yöntemdir. İntiharlarda boğularak ölme oranı %67, asarak ölme oranı %78 ve kasıtlı aşırı dozlarda %2 iken, bu oran ateşli silahların kullanıldığı intiharlarda %92'dir (Spicer ve Miller, 2000: 1886). 2016 yılında dünya genelinde ateşli silahlar intiharların %8,5'inde (67.500 intihar) kullanılmıştır. Ancak bunu 2016 yılında ateşli silahlar sonucunda hayatını kaybedenler açısından değerlendirdiğimizde (251.000 kişi), ateşli silahların kullanıldığı intiharlar %27'ye yükselmektedir (Naghavi, vd. 2018, s. 796; Ritchie, vd. 2015). Ateşli silahların intiharlarda kullanılmasının önemli nedeni silahların kolay ulaşılabilir olmasındandır. Bu bağlamda bireysel silahlanmanın en yüksek ülke olduğu ABD'de ateşli silahlar, intiharların %61,5'ini (21.912 intihar) oluşturmaktadır. Bu da her 100.000 kişiden 6'sının ateşli silahlarla intihar ettiğini

göstermektedir (Meyerson, 2020). Ateşli silahlar konusunda en sınırlandırıcı mevzuata sahip olan Japonya'da ise kendini asarak intihar etme oranlarının yüksek olduğu görülmektedir (Dhungel, Sugai ve Gilmour, 2019, s. 10). Diğer taraftan Türkiye İstatistik Kurumu verileri açısından Türkiye'yi değerlendirdiğimizde (Tablo-9), 2000-2019 yılları arasında 57.811 kişi intiharlar sonucunda hayatını kaybetmiştir (TÜİK, 2020). Bunların %70'ini erkekler (40.247 intihar) oluştururken, %30'unu kadınlar (17.564 intihar) oluşturmaktadır. İntihar şekline baktığımızda en fazla intihar %48 (27.560 intihar) oranında asarak gerçekleşmiştir. İkinci sırada ise ateşli silahlar yer almaktadır. 2000-2019 yılları arasında meydana gelen toplam intiharların %25'inde (14.572 intihar) ateşli silahlar kullanılmıştır. Bu oranın ise %82'sini (11.991 intihar) erkekler oluştururken, %18'ini (2.581 intihar) kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2020).

Tablo-9. 2015-19 Yılları Arasında Meydana Gelen İntiharlar (TÜİK, 2020)

İntihar Şekli	2019		2018		2017		2016		2015	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Asarak	1.247	380	1.222	368	1134	358	1126	369	1099	429
Kimyevi Madde Kullanarak	62	51	79	66	88	68	90	84	118	90
Yüksekten Atlayarak	238	187	205	177	191	126	234	146	232	181
Suya Atlayarak	38	10	22	15	21	14	37	20	49	15
Ateşli Silah Kullanarak	839	98	810	107	874	116	774	106	729	144
Kendini Yakarak	9	1	10	2	7	2	15	5	8	3
Kesici Alet Kullanarak	34	6	29	10	40	7	34	5	51	5
Doğalgaz, Tüpgaz vb. Kullanarak	15	2	14	1	5	0	19	1	11	3
Motorlu Taşıtlar Altına Atlayarak	13	2	7	1	6	1	13	4	11	3
Diğer	131	43	131	66	79	31	84	27	50	15
Toplamlar	2626	780	2529	813	2445	723	2426	767	2358	888
	3406		3342		3168		3193		3246	

Son beş yılda ateşli silahların kullanıldığı intiharlar ikinci sırada yer almaktadır. Erkeklerin kadınlardan daha fazla ateşli silah kullanarak intihar ettiği görülmektedir (Tablo-9). Bu durumda, erkeklerin kadınlardan daha fazla silahlanması ve silahlara kolay erişebilmesiyle açıklanabilir. Türkiye'de ateşli silahların kullanıldığı intiharlarda erkekler için 20-24 yaş aralığı risk grubunu oluştururken; kadınlarda, 15-19 yaş aralığı risk grubunu oluşturmaktadır (TÜİK, 2020). Ateşli silaha sahip olan bir erkeğin ateşli silahla intihar etme olasılığı

olmayana oranla 6 kat daha fazla iken bu oran kadınlarda 35 kat daha fazladır (Studdert, 2020). Özellikle ateşli silahların dolu olarak çocukların veya ergenlerin kolay erişebileceği yerlerde saklanması, bu silahlarla intihar etmeyi kolaylaştırırken ateşli silah kazalarını artırabilmektedir (Anglemyer, Horvath ve Rutherford, 2014, s. 101).

4.4. Silah Kazaları

Ateşli silah yaralanmalarında genel olarak cinayetler ve intiharlar sonucunda ölümler meydana gelse de silah kazalarına bağlı ölümler daha az olmakla birlikte; avcılık faaliyetlerinde, silah bakımı yapılırken, asker uğurlamalarında ve düğünlerde yapılan kontrolsüz atışlarda, silahın boş sanılması veya dolu silahın yanlışlıkla ateşlemesi sonucunda, seken mermi çekirdeğinin ya da av fişegi saçma tanesinin kişiye isabet etmesi sonucunda ve özellikle çocukların ateşli silahlara erişmesiyle ortaya çıkmaktadır (Aşıröz, Sarı ve Cantürk, 1995, s. 65). Dünya genelinde her yıl ortalama 20.000'in üzerinde birey silah kazalarında hayatını kaybetmektedir. Bu dünya genelinde ateşli silah ölümlerinin yaklaşık olarak %9'unu oluşturmaktadır (Naghavi, vd. 2018).

Tablo-10. Dünyada En Fazla Silah Kazasının Meydana Geldiği Ülkeler (Alpers, Picard and Mourlevat, 2020)

Ülke	Yıl	Kaza Sayısı
ABD	2019	430
Brezilya	2015	322
Güney Afrika	2015	5.500
Hindistan	2008	1.639
Irak	2008	5.123
Meksika	2015	572
Mısır	2015	405
Türkiye	2015	550

Türkiye'de düğünlerde, sünnet törenlerinde veya diğer kutlamalarda ateşli silahların rastgele ateşlenmesi riski artırmaktadır (Öğünç, Özer, Çoskun, Eryılmaz ve Uzar, 2013, s. 392). 2017 yılında 11 kişinin hayatını kaybettiği 623 yaralamalı olay meydana gelirken 2018 yılında 4 kişinin hayatını kaybettiği 448 yaralamalı olay meydana gelmiştir (Gemici ve Bulur, 2018). Yine havaya doğru ateşlenen silahlardan çıkan mermi çekirdekleri de düşme hareketi yaparken yaralama potansiyeline sahiptir. Bu açıdan Türkiye'de 2000-2012 yılları arasında yapılan bir inceleme sonucunda, düşme hareketi yapan yorgun merminin 65 ateşli silah yaralanmasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Öğünç, vd. 2013, s. 393).

Dolayısıyla ateşli silahların yaygınlığı, ateşli silah intiharlarını artırmaktadır. Bunun yanında ateşli silahlar ve tehlikeleri konusunda eğitimin yetersiz olması (silahlarla şakalaşma, hedefi görmeden rastgele ateş etme, silahı temizlerken namluyu kedisine veya başkasına doğrultma vb.) ve silah kültürünün yaygın olduğu bölgelerde silahların açık alanlarda (odanın bir köşesine koyulması gibi) bırakılması silah kazalarının atmasına sebep olabilmektedir (Demirci, Doğan, Günaydın ve Koç, 2009, ss. 210-211; Doh, vd. 2021, s. 42).

SONUÇ

Günümüzde satışı milyarlarca doları bulan ateşli silahların kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır (Florquin, vd. 2020). Bir taraftan bireyler güvenlik, avcılık ve koleksiyonculuk gibi nedenlerle silahlanırken diğer taraftan suçlular, ateşli silahları suçu kolaylaştırıcı bir araç olarak gördükleri için silahlanmaktadır. Silahlanan bireylerin sayısı ise ülkeden ülkeye değişmektedir. Bireysel silahlanmanın en yüksek olduğu kıta Amerika kıtasıyken (Şekil-2); sivillerin en fazla silaha sahip olduğu ülke ABD'dir. ABD'de her yüz kişiye 118,7 silah düşmektedir. Türkiye'de ise her yüz kişiye düşen silah miktarı 15,8 ve toplam sivillerin elinde bulunan silah sayısının 13.200.000 olduğu değerlendirilmektedir (Tablo-3). Ayrıca, Polis kontrol bölgesinde 2014-2017 yılları arasında verilen ruhsat sayısı 885.586 iken (Tablo-1), Jandarma kontrol bölgesinde 2015-2020 yılları arasında verilen ruhsat sayısı 366.925'dir (Tablo-2).

Diğer taraftan resmî yollardan silah alamayan bireylerin kayıt dışı silahlanmayı artırdığı değerlendirilebilir. Bireyler silah kaçakçılığı başta olmak üzere, çalıntı silahlar veya çevrim içi siteler aracılığıyla silahlanmaktadır. Dünya genelinde silah kaçakçılığından ele geçirilen silahların %39'unu kısa namlulu ateşli silahlar oluşturmaktadır (Şekil-3). Bu silahlar ucuz, taşınması ve erişimi kolay olmasından dolayı tercih edilmektedir. Türkiye'de ise 2020 yılında toplam 8.470 ateşli silah ele geçirilmiştir (Tablo-4; Tablo-5). Bunun yanında Türkiye'de 106.740, Avrupa'da 500.000 ateşli silahın kayıp olduğu değerlendirilirken, ABD'de her yıl 380.000 silah çalınmaktadır. Aynı zamanda çevrim içi sitelerden yasa dışı silah satışının yıllık 80.000 dolardan fazla kazanç getirdiği değerlendirilmektedir.

Ateşli silah şiddetinin ise bireysel silahlanmanın yüksek olduğu ülkelere yoğunlaştığı görülmektedir (Tablo-3). Brezilya'da her yıl 43.200, ABD'de 37.200 ve Hindistan 26.500 birey ateşli silah kullanılmasından dolayı hayatını kaybetmektedir (Tablo-3). Ayrıca cinayet olgularının %54'ünde ateşli silahlar kullanılırken (Şekil-6) bu cinayetler bireysel silahlanmanın en yoğun olduğu

Amerika Kıtası'nda meydana gelmektedir. Bunun yanında kitlesel silahlı saldırıların büyük çoğunluğunda ABD'de meydana gelmektedir (Tablo-8). Ateşli silahlar intihar olgularında da %92 oranında öldürücü araçlardır. Dünyada meydana gelen intiharların %27'sinde ateşli silah kullanılmaktadır (Naghavi, vd. 2018).

Türkiye açısından değerlendirildiğinde, yasa dışı silahlanmanın yüksek olduğu ve aslında bireysel silahlanmanın değil kayıt dışı silahlanmanın suç ve şiddet olaylarını artırdığı görülmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2017). Türkiye'de ateşli silahlar 2016-2020 yılları arasında 10.725 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olurken 16.676 kişinin çeşitli yerlerinde yaralanmasına sebep olmuştur (Tablo-7). Bu ölüm olayları bölgesel açıdan değerlendirildiğinde en fazla ölüm olayı Marmara (2.657 ölüm), Akdeniz (1.636 ölüm) ve Ege (1.574) Bölgelerinde meydana gelirken en az ölüm olayı Doğu Anadolu Bölgesinde (736 ölüm) meydana gelmiştir. Yaralama olayları ise en fazla Marmara (3.936 yaralı), Güneydoğu Anadolu (2.665 yaralı) ve İç Anadolu Bölgesinde (2551 yaralı) meydana gelirken; en az Doğu Anadolu Bölgesinde (1.451 yaralı) meydana gelmiştir (Tablo-7). Türkiye'de 2000-2019 yılları arasında meydana gelen toplam intiharların %25'inde (14.572 intihar) ateşli silahlar kullanılmıştır. Bu oranın ise %82'sini (11.991 intihar) erkekler oluştururken %18'ini (2.581 intihar) kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2020). Türkiye'de ateşli silahların kullanıldığı intiharlarda erkekler için 20-24 yaş aralığı risk grubunu oluştururken; kadınlarda, 15-19 yaş aralığı risk grubunu oluşturmaktadır (TÜİK, 2020). Ayrıca, çocukların ateşli silahlara kolay erişmesi, düğün, sünnet ve diğer kutlamalarda ateşli silah kullanılması ve ateşli silah bilgisi yetersiz bireylerin ateşli silah kullanması silah kazalarına sebep olmaktadır (Aşıröz, Sarı ve Cantürk, 1995: 65; Ögünç, vd., 2013). Sonuç olarak dünyada bireysel silahlanmanın yüksek olduğu ülkelerde ateşli silahların kullanıldığı şiddet olgularında yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise bireysel silahlanmanın yüksek olmadığı, suç ve şiddet olaylarında kayıt dışı yollardan elde edilen ateşli silahların kullanıldığı görülmektedir (Tablo-1; Tablo-2; Tablo-3). Dolayısıyla silah kaçakçılığı ve ruhsatsız silah kullanımıyla mücadele edilmelidir. Bireyler, ateşli silah kullanımı ve tehlikeleri konusunda bilgilendirilmelidir. Ayrıca resmî veriler incelendiğinde (Tablo1; Tablo-2), 2521 sayılı Kanun kapsamında verilen ateşli silah sayısının yüksek olduğu görülmektedir, bu kapsamda verilen yivsiz tüfek ruhsatnamesi alacak kişilerin de tam teşekküllü hastanelerde psikiyatrik muayeneden geçirilmesi uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012, 20 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28239). Erişim tarihi: 15 Mayıs 2021, <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat/Metin/1.5.6284.pdf>.
- Akçan, R. Yıldırım, M. Ş. Lale, A. ve Heybet, E. R. (2016). Cinayet-kompleks intihar: ikili ölümün nadir bir alt tipi. *Dicle Tıp Dergisi*, 43(2), 367-370.
- Akdeniz, B. (2019). An analysis of homicide incidents reported in police bulletins in 2017. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(2), 289-308. doi:10.28956/gbd.64.6333.
- Alpers, P. Picard, M. and Mourlevat, C. (2020). Guns in Turkey: unintentional gun deaths. Erişim tarihi: 1 Şubat 2021, <https://www.gunpolicy.org/firearms/compara/187/numberofunintentionalgundeaths/7,3>.
- Anglemyer, A. Horvath, T. ve Rutherford, G. (2014). The accessibility of firearms and risk for suicide and homicide victimization among household members. *Annals of Internal Medicine*, 160(2), 101-110. doi:10.7326/m13-1301.
- Asongu, S. A. ve Acha-Anyi, P. N. (2018). The murder epidemic: a global comparative study. *International Criminal Justice Review*, 29(2), 105-120. doi: 10.1177/1057567718759584.
- Aşıröz, M. Sarı, H. ve Cantürk, G. (1995). Av tüfeği fişek yatağı parçası yaralanmasına bağlı bir ölüm olgusu. *Adli Tıp Dergisi*, 11, 65-70.
- Avcı, S. (2018). Bireysel silahlanma ve toplumsal şiddet: Samsun/Çarşamba ilçesi örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Aydın, Ö. (2019). Özgürlük ve güvenlik ekseninde bireysel silahlanma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Bernstein, R. J. (2013). *Violence thinking without banisters*. Cambridge: Polity Press.
- BirGün (2017, 28 Aralık). Emniyet Genel Müdürlüğü: bireysel silahlanma azalıyor. Erişim tarihi: 11 Aralık 2020, <https://www.birgun.net/haber/emniyet-genel-mudurlugubireysel-silahlanma-azaliyor-197667>.
- Booty, M. O'Dwyer, J. Webster, D. McCourt, A. ve Crifasi, C. (2019). Describing a "mass shooting": the role of databases in understanding burden. *Injury Epidemiology*, 6(47), 1-8. doi.org/10.1186/s40621-019-0226-7.

- Bulut, M. Aslan, R. ve Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: yakın partner şiddeti. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(2), 334-347. doi.org/10.31832/smj.681134.
- Buttrick, N. (2020). Protective gun ownership as a coping mechanism. *Perspectives on Psychological Science*, 15(4), 1-21. doi.org/10.1177/1745691619898847.
- Choron, R. L. Spitzer, S. ve Sakran, J. V. (2019). Firearm violence in America. *Advances in Surgery*, 53, 195-208. doi:10.1016/j.yasu.2019.04.019.
- Clarke, C. P. (2020). Small arms and light weapons (SALW) trafficking, smuggling, and use for criminality by terrorists and insurgents: a brief historical overview. Erişim tarihi: 26 Aralık 2020, <https://icct.nl/app/uploads/2020/07/SALW-Historical-Overview-1.pdf>.
- Cloward, R. A. (1959). Illegitimate means, anomie, and deviant behavior. *American Sociological Review*, 24(2), 164-176. doi:10.2307/2089427.
- Cook, P. J. (2018). Gun theft and crime. *Journal of Urban Health*, 95(3), 305-312. doi:10.1007/s11524-018-0253-7.
- Cops, D. Duquet, N. ve Gourdin, G. (2017). Towards Europeanised arms export controls? Comparing control systems in EU Member States. Brussels: Flemish Peace Institute.
- Cukier, W. ve Eagen, S. A. (2018). Gun violence. *Current Opinion in Psychology*, 19, 109-112. doi:10.1016/j.copsyc.2017.04.008.
- Demirci, Ş. Doğan, K. H. Günaydın, G. ve Koç, S. (2009). Av tüfeği ile ölümler. *Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 1(1), 206-212.
- Dhungel, B. Sugai, M. K. ve Gilmour, S. (2019). Trends in suicide mortality by method from 1979 to 2016 in Japan. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(10), 1-13. doi.org/10.3390/ijerph16101794.
- Dierenfeldt, R. Thomas, S. A. Brown, T. C. ve Walker, J. T. (2017). Street culture and gun violence: exploring the reputation-victimization paradox. *Journal of Interpersonal Violence*, 1-27. doi.org/10.1177/0886260517730028.
- Dobash, R. E. ve Dobash, R. P. (2015). *When men murder women*. Oxford: Oxford University Press.

- Doh, K. F. vd. (2021). The relationship between parents' reported storage of firearms and their children's perceived access to firearms: a safety disconnect. *Clin Pediatr (Phila)*, 60(1), 42-49. doi:10.1177/00 099228209 44398.
- Dowd-Arrow, B. Hill, T. D. ve Burdette, A. M. (2019). Gun ownership and fear. *SSM - Population Health*, 8, 1-7. doi:10.1016/j.ssmph.2019.100463.
- Duquet, N. Kbiltsetskhlishvili, N. Khan, I. ve Woods, A. (2019). Armed To Kill: a comprehensive analysis of the guns used in public mass shootings in Europe between 2009 and 2018. Erişim tarihi: 6 Şubat 2021, https://vlaamsvredesinstituut.eu/wpcontent/uploads/2019/10/Report_Armed_to_kill_web.pdf.
- Duquet, N. ve Alstein, M. V. (2016). Guns for sale: the Belgian illicit gun market in a European perspective. Erişim tarihi: 28 Aralık 2020, <https://vlaamsvre desin stituut .eu/wp-content/uploads/2019/03/guns-for-sale-report.pdf>.
- Duquet, N. ve Goris, K. (2018). Firearms acquisition by terrorists in Europe. Erişim tarihi: 28 Aralık 2020, <https://www.flemishpeaceinstitute.eu/safte/files/vred esyntheserapportsaftelr.pdf>.
- Durkheim, E. (2014). İntihar. (3. Basım). (Ö. Ozankaya, Çev.). İstanbul, Cem Yayınevi.
- European Commission (2014). Study to support an impact assessment on options for combatting illicit firearms trafficking in the European Union. Erişim tarihi: 25 Aralık 2020, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/723450e3-078 3-11e6- b713-01aa75ed71a1/language-en/ format-PDF/source-120831276>.
- Florquin, N. (2020). Uses, users, and instruments: relevance and replicability of small arms research. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of Brighton: United Kingdom.
- Florquin, N. Hainard, E. ve Jongleux, B. (2020). Trade update 2020: an eye on ammunition transfers to Africa. Geneva: Small Arms Survey.
- Freire-Vargas, L. (2018). Violence as a public health crisis. *AMA Journal of Ethics*, 20(1), 25-28. doi: 10.1001/journalofethics.2018.20.1.fred1-1801.
- Gemici, O. O. ve Bulur, S. (2018). 'Magandalar' 8 ayda 448 kutlamayı zehir etti. Erişim tarihi: 1 Şubat 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/magandalar-8-ayda-448-kutla mayi-zehir-etti/1267149>.

- Geneva Declaration (2008). Global burden of armed violence. Erişim tarihi: 10 Ocak 2021, <http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Global-Burden-of-Armed-Violence-full-report.pdf>.
- Gramlich, J. ve Schaeffer, K. (2019). 7 facts about guns in the U.S. Erişim tarihi: 21 Kasım 2020, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/10/22/facts-about-guns-in-unitedstates/>.
- Hauser, W. ve Kleck, G. (2013). Guns and Fear: A One-Way Street? *Crime & Delinquency*, 59(2) 271-291. doi: 10.1177/0011128712462307.
- Infoplease (2020). Timeline of worldwide school and mass Shootings. Erişim tarihi: 25 Aralık 2021, <https://www.infoplease.com/us/crime/timeline-of-worldwide-school-and-mass-shootings>.
- İçişleri Bakanlığı (2017). Son günlerde bazı basın yayın organlarında çıkan ateşli silahlarla işlenen suçlarla ve yapılan düzenlemeler ile ilgili açıklama. Erişim tarihi: 8 Şubat2021, <https://icisleri.gov.tr/son-gunlerde-bazi-basin-yayin-organlarinda-cikan-ateslisilahlarla-islennen-suclarla-ve-yapilan-duzenlemeler-ile-ilgili-aciklama>.
- İçişleri Bakanlığı (2018). 2017 yılı faaliyet raporu. Erişim tarihi: 28 Aralık 2020, <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/OYA/2017%20Y%C4%B1l%20Faaliyet%20Raporu.pdf>.
- İçişleri Bakanlığı (2019). Basın açıklaması. Erişim tarihi: 10 Aralık 2020, <https://www.icisleri.gov.tr/aciklama>.
- Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) (2019). Jandarma Genel Komutanlığı 2018 yılı faaliyet raporu. Erişim tarihi: 9 Aralık 2020, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/2018-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf>.
- Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) (2020). Jandarma Genel Komutanlığı 2019 yılı faaliyet raporu. Erişim tarihi: 9 Aralık 2020, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Duyurular/guncel/JGNKLIĞI-2019-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf>.
- Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) (2021). Jandarma Genel Komutanlığı 2020 yılı faaliyet raporu. Erişim tarihi: 21 Kasım 2021, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/JGNKLIĞI-2020-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf>.

- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi (JSGA) (2019). Jandarma sorumluluk sahasındaki kadın cinayetlerinin analizi Araştırma Merkezleri Müdürlüğü 2008-2017.Erişim tarihi: 2 Şubat 2021, <http://www.jsga.edu.tr/kurumlar/jsga.edu.tr/Yayinlar/KYSeKitap.pdf>.
- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı (KOM) (2017). Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele 2016 raporu. Erişim tarihi: 23 Aralık2020, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2016%20RAPORU%20T%C3%9CRK%C3%87E.pdf>.
- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı (KOM) (2019). Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele 2018 raporu. Erişim tarihi: 20 Mayıs 2020, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2018-RAPORU-TURKCE.pdf>.
- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı (KOM) (2020). Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele 2019 raporu. Erişim tarihi: 23 Aralık 2020, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2019-RAPORU-TR.pdf>.
- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı (KOM) (2021). Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele 2020 raporu. Erişim tarihi: 13 Kasım 2020, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2020-RAPORU-TURKCE.pdf>.
- Kalaycı, İ. (2011). Türkiye ve dünya bağlamında bireysel silah(lanma) sorunu ve psikoekonomik çözümlemesi: 'sürdürülebilir silahsızlanma' için bir manifesto. Erişim tarihi: 14 Eylül 2021, <https://www.slideshare.net/UmudVakfi/bireysel-silahlanmasorunu-ve-psikoekonomik-zmlmesi>.
- Karp, A. (2018). Estimating global civilian held firearms numbers. Erişim tarihi: 14 Kasım 2021, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/T-Briefing-Papers/SAS-BPCivilian-Firearms-Numbers.pdf>.
- Kim, S. (2019). Gun violence costs the US \$229 billion annually: report. Erişim tarihi: 9 Şubat 2021, <https://www.cnbc.com/2019/09/18/gun-violence-costs-the-us-229-billion-annually-report.html>.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2(1), 1-7.

- Koepfel, M. D. H. ve Nobles, M. R. (2015). Understanding Female Gun Ownership: 1973- 2010. *Feminist Criminology*, 12(1), 43-71. doi:10.1177/1557085115609416.
- Krouse, W. J. ve Richardson, D. J. (2015). Mass murder with firearms: incidents and victims, 1999-2013. Erişim tarihi: 6 Şubat 2021, <https://fas.org/sgp/crs/misc/R44126.pdf>.
- Krug, E. G. Dahlberg, L. L. Mercy, J. A. Zwi, A. B. ve Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.
- Langman, P. (2017). Different types of role model influence and fame seeking among mass killers and copycat offenders. *American Behavioral Scientist*, 62(2), 210-228. doi.org/10.1177/0002764217739663.
- Lankford, A. (2016). Public mass shooters and firearms: a cross-national study of 171 countries. *Violence and Victims*, 31(2), 187-199. doi.org/10.1891/0886-6708.VV-D-15-00093.
- Legault, R. L. (2008). *Trends in American gun ownership*. New York: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Liu, G. ve Wiebe, D. J. (2019). A time-series analysis of firearm purchasing after massshooting events in the United States. *JAMA Network Open*, 2(4), e191736. doi:10.1001/jamanetworkopen.2019.1736.
- McPhedran, S. (2020). Australian mass shootings: an analysis of incidents and offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(19-20), 3939-3962. doi: 10.1177/0886260517713226.
- Meyerson, S. (2020). It's time to recognize suicide as a driver of gun-related deaths. Erişim tarihi: 23 Ocak 2021, <https://harvardpolitics.com/suicide-gun-related-deaths/>.
- Naghavi, M. vd. (2018). Global mortality from firearms, 1990-2016. *JAMA*, 320(8), 792-814. doi:10.1001/jama.2018.10060.
- Nakaya, A. C. (2014). *Thinking critically: gun control and violence*. San Diego: ReferencePoint Press, Inc.
- Orhan, G. ve Yeter, Ö. B. (2019). Bir iç güvenlik sorunu olarak bireysel silahlanma: Türkiye için durum değerlendirmesi ve politika alternatifleri. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 130-143.

- Osburn, A. (2019). Danger to users & targets of 3D-Printed guns. Erişim tarihi: 2 Ocak 2021, <https://www.designworldonline.com/danger-to-users-targets-of-3d-printed-guns/>.
- Öğünç, G. İ. (2019). Güvenlik riski açısından katmanlı imalat teknolojisi. G. Sarı., C. K. Demir., E. Özgür., E. Çolakoğlu., U. Sönmez., S. Kavaklı ve A. Sert (Ed.), Uluslararası Güvenlik Kongresi (Kuram, Yöntem ve Uygulama) tam metin bildiriler kitabı içinde (ss. 219-238). Ankara: Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Yayınları.
- Öğünç, G. İ. Özer, M. T. Çoşkun, K. Eryılmaz, M. ve Uzar, A. İ. (2013). Serbest düşme hareketi yapan mermi çekirdeklerinin yaralama potansiyelleri. *Ulus Travma Acil Cerr Derg.* 19(5), 392-397. Doi: 10.5505/tjtes.2013.22309.
- Ökdem, M. (2020). Lise öğrencilerinin okulda işledikleri ve yargıya intikal eden suçlarının değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 589-599.
- Paoli, G. P. Aldridge, J. Ryan, N. ve Warnes, R. (2017). The illicit trade of firearms, explosives and ammunition on the dark web. Erişim tarihi: 30 Aralık 2020, https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2091.html.
- Parker, K. Horowitz, J. Igielnik, R. Oliphant, B. ve Brown, A. (2017). American's complex relationship with guns: a in-depth look at the attitudes and experience of U.S. adults. Erişim tarihi: 13 Kasım 2020, <https://www.pewsocialtrends.org/2017/06/22/thedemographics-of-gun-ownership/>.
- Parker, S. ve Wilson, M. (2016). A guide to the UN small arms process 2016 update. (3. Basım). Geneva: Small Arms Survey.
- Peterson, J. K. ve Densley, J. A. (2019b). The violence project database of mass shootings in the United States, 1966–2019. Erişim tarihi: 6 Şubat 2021, https://www.researchgate.net/publication/337261684_TheViolence_ProjectDatabaseof_Mass_Shootings_in_the_United_States_1966-2019.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Ritchie, H. Roser, M. ve Ortiz-Ospina, E. (2015). Suicide is a leading cause of death, especially in young people. Erişim tarihi: 20 Ocak 2021, <https://ourworldindata.org/suicide>.

- Santhanam, L. (2018). There's a new global ranking of gun deaths. Here's where the U.S. stands. Erişim tarihi: 13 Ocak 2021, <https://www.pbs.org/newshour/health/theres-anew-global-ranking-of-gun-deaths-heres-where-the-u-s-stands>.
- Shinkman, P. D. (2018). The Americas lead in gun violence. Erişim tarihi: 13 Ocak 2021, <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/2018-08-28/study-brazil-usmexico-lead-the-world-in-gun-deaths>.
- Sierra-Arévalo, M. (2016). Legal cynicism and protective gun ownership among active offenders in Chicago. *Cogent Social Sciences*, 2(1), 1-21. doi:10.1080/23311886.2016.1227293.
- Silah Dünyası (2020). Forumda bulunan konular, forum ismi: silah dünyası. Erişim tarihi: 30 Aralık 2020, <https://www.darbeturk.net/109-silah-dunyasi/>.
- Small Arms Survey (SAS) (2018). Global Firearms Holdings. Erişim tarihi: 14 Kasım 2021, <http://www.smallarmssurvey.org/weapons-and-markets/tools/global-firearms-holdings.html>.
- Small Arms Survey (SAS) (2019). Annual report 2018. Erişim tarihi: 8 Aralık 2021, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/M-files/SAS-Annual-Report-2018.pdf>.
- Sönmez, G. ve Çelik, E. (2020). Anonimlik ile illegalite Arasında: Deep Web, Dark Web ve Devlet dışı silahlı aktörlerin uluslararası siber faaliyetleri. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 22(1), 66-88.
- Spicer, R. S. ve Miller, T. R. (2000). Suicide acts in 8 states: incidence and case fatality rates by demographics and method. *American Journal of Public Health*, 90(12), 1885-1891. doi: 10.2105/ajph.90.12.1885.
- Statista (2021). Ranking of the most dangerous cities in the world in 2020, by murder rate per 100,000 inhabitants. Erişim tarihi: 4 Şubat 2021, <https://www.statista.com/statistics/243797/ranking-of-the-most-dangerous-cities-in-the-world-by-murder-rate-per-capita/>.
- Studdert, D. (2020). Handgun ownership associated with much higher suicide risk. Erişim tarihi: 21 Ocak 2021, <https://med.stanford.edu/news/all-news/2020/06/handgunownership-associated-with-much-higher-suicide-risk.html>.
- Taback, N. ve Coupland, R. (2005). Towards collation and modelling of the global cost of armed violence on civilians. *Medicine, Conflict and Survival*, 21(1), 19-27. doi: 10.1080/1362369042000315032.

- Taştan, C. ve Küçüker Yıldız, A. (2019). Dünyada ve Türkiye’de kadın cinayetleri 2016-2017-2018 verileri ve analizler. Erişim tarihi: 5 Şubat 2021, https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Kadin_Cinayetleri_Rapor.pdf.
- Thompson, C. Y. (1996). Women’s crime concerns and gun ownership: evaluating media images. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 12(2), 151-172. doi.org /10.1177/ 104398629601200203.
- Thompson, K. (2019). Guns, the Dark Web, and Europe. Erişim tarihi: 29 Aralık 2020, <https://www.neweurope.eu/article/guns-the-dark-web-and-europe/>.
- Ticaret Bakanlığı (2020). Eşya gruplarına göre yakalamalar (TL). Erişim tarihi: 26 Aralık 2020, <https://ticaret.gov.tr/data/5d76399213b8768ba06eaf49/2-Esya%20Gruplarina%20Gore%20Yakalamalar.pdf>.
- Tokyay, M. (2019). 28 Eylül bireysel silahsızlanma günü: Türkiye’de son durum ne? Erişim tarihi: 9 Aralık 2020, <https://tr.euronews.com/2019/09/28/28-eylul-bireyselsilahsizlanma-gunu-turkiye-de-son-durum-ne>.
- Tuncer, C. O. Şimşek, S. S. ve Akdemir, N. (2021). Türkiye’de yerli dizilerin kadına yönelik şiddetle mücadele algısı üzerine etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(41), 3362-3395. doi:10.26466//opus.975120.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2020). Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri, 2019. Erişim tarihi 21 Ocak 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-ve-Olum-NedeniIstatistikleri-2019-33710>.
- Umut Vakfı (2009). Türkiye’de bireysel silahsızlanma ve şiddet haberleri umut vakfı yerel medya seminerleri Kars-Gaziantep. Erişim tarihi: 8 Aralık 2020, <http://www.festuerkei.org/media/pdf/Publikationen%20Archiv/Ortak%20Yay%20C4%B1nlar/2009/2009%20T%C3%BCrkiye'de%20Bireysel%20Silahsızlanma%20ve%20C5%9Eiddet%20Haberleri.pdf>.
- Umut Vakfı (2018). Türkiye silahlı şiddet haritası 2017. Erişim tarihi: 15 Ocak 2021, <http://www.umut.org.tr/umut-vakfi-turkiye-silahli-siddet-haritasi-2017/>.
- Umut Vakfı (2019). Türkiye silahlı şiddet haritası 2018. Erişim tarihi: 15 Ocak 2021, <http://www.umut.org.tr/umut-vakfi-turkiye-silahli-siddet-haritasi-2018/>.
- Umut Vakfı (2020). Türkiye silahlı şiddet haritası 2019. Erişim tarihi: 9 Aralık 2020, <http://www.umut.org.tr/umut-vakfi-turkiye-silahli-siddet-haritasi-2019/>.

- Umut Vakfı (2021). Türkiye silahlı şiddet haritası 2020. Erişim tarihi: 12 Ocak 2021, <http://www.umut.org.tr/umut-vakfi-turkiye-silahlı-siddet-haritasi-2020/>.
- United Nations General Assembly (1999). Report of the group of governmental experts on small arms. Erişim tarihi: 8 Eylül 2021, http://www.sma.illarmssurvey.org/fileadmin/docs/N-Instruments/1999-UN-GGE_small_armsA_54_258.pdf.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2019a). Global study on homicide. Erişim tarihi: 14 Nisan 2020, <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet1.pdf>.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2019b). Global study on homicide: understanding homicide. Erişim tarihi: 2 Şubat 2021, <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet3.pdf>.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2020a). Global study on firearms trafficking 2020. Erişim tarihi: 28 Aralık 2020, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Firearms/2020REPOR_TGlobalStudy_on_FirearmsTrafficking2020web.pdf.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2020b). Illicit trafficking in firearms, their parts, components and ammunition to, from and across the European Union. Erişim tarihi: 25 Aralık 2020, https://www.unodc.org/documents/firearms-protocol/2020/UNODC-EU-Report-A8_FINAL.pdf.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2021). Victims of intentional homicide, 1990-2018. Erişim tarihi: 5 Şubat 2021, <https://data.unodc.org/content/data/homicide/homicide-rate>.
- Uzar, A. İ. Ögünç, G. İ. ve Özer, M. T. (2019). Penetran ateşli silah yaralanmalarında yara balistiği. *Güvenlik Bilimleri Dergisi, (IDEF Özel Sayı)*, 53-77. doi.org/10.28956/gbd.551748.
- Wallace, L. (2019, 5 Ağustos). Could a national gun-buyback program reduce the 393 million firearms on America's streets? Erişim tarihi: 9 Aralık 2020, <https://www.abc.net.au/news/2019-08-05/us-shootings-gun-buy-back/11383084>.

- Walther, G. (2014). Printing insecurity? The security implications of 3D-printing of weapons. *Science and Engineering Ethics*, 21(6), 1435-1445. doi:10.1007/s11948-014-9617-x.
- Warner, T. D. ve Thrash, C. R. (2019). A matter of degree? Fear, anxiety, and protective gun ownership in the United States. *Social Science Quarterly*, 101, 285-308. doi:10.1111/ssqu.12735.
- Wilton Park (2019). The nexus between SALW, organised crime, and terrorism. Erişim tarihi: 23 Aralık 2020, <https://www.wiltonpark.org.uk/wp-content/uploads/2020/09/WP1671-Programme.pdf>.
- Wintemute, G. J. (2015). The Epidemiology of firearm violence in the twenty-first century United States. *Annual Review of Public Health*, 36(1), 5-19. doi:10.1146/annurevpublhealth-031914-122535.
- World Health Organization (WHO) (2019). Suicide in the world: global health estimates. Erişim tarihi: 20 Ocak 2020, <https://www.who.int/publications/i/item/suicide-in-the-world>.
- Yamane, D. Yamane, P. ve Ivory, S. L. (2020). Targeted advertising: documenting the emergence of gun culture 2.0 in guns magazine, 1955–2019. *Palgrave Commun*, 6(61), 1-9. doi.org/10.1057/s41599-020-0437-0.
- Yücel, M. T. (2004). *Kriminoloji*. İstanbul: Umut Vakfı Y